

HANDBOK I MEDBORGARDRIVEN STADSUTVECKLING

DET OFFENTLIGA RUMMET

STOCKHOLM

Januari 2016

FÖRORD

Billy McCormac

Vd Fastighetsägarna Stockholm

Daniel Helldén

Trafikborgarråd Stockholms Stad

Ulla Bergström

Chef White arkitekter Stockholm

Allt började när Fastighetsägarna Stockholms vd Billy McCormac och filmaren Måns Herngren träffades på ett seminarium i slutet av 2014. De upptäckte ett gemensamt starkt engagemang för stadsutveckling, och bestämde redan då att de själva ville göra något för att skapa ett positivt inslag i Stockholms stadsbild som alla kunde ta del av – gärna på Söder där de båda bodde. Idén om en pop-up park vid Åsöгатans vändplan vid Götgatan tog form. White arkitekter fick så småningom en nyckelroll i projektet, som snart engagerade ett helt gäng entusiastiska människor som bodde och arbetade i närområdet. Efter täta kontakter med Stockholms stad kunde parken Pallis byggas. Där stod den under nästan hela juni 2015.

Med Pallis utmanade vi gränserna för vårt gemensamma stadsrum, hur det ska användas och vem som är med och utformar det. Vi vill demokratisera bortglömda ytor i staden genom att skapa tillfälliga arenor för möten och aktiviteter, utan kostnad och öppen för alla.

Pallis-projektet var ett av de första i sitt slag i Stockholm. Det var ett lustfyllt projekt och gav så många värdefulla erfarenheter och lärdomar som vi ville fästa på pränt. Så föddes idén om den här handboken. Pallis sporrade också staden att se över regelverket för hur man gör mark tillgänglig för så kallad "tillfällig arkitektur". Syftet med handboken och med stadens översyn är att sänka tröskeln för den som vill göra något liknande i framtiden. Förhoppningen är helt enkelt att fler tar saken i egna händer!

För oss som avsändare markerar handboken på sätt och vis slutet i en spännande läroprocess. Men för dig som läsare kan det bli en början – för kanske känner du också att du vill göra något för att påverka din stad? Handboken förklarar hur man skaffar de tillstånd som krävs för att genomföra ett projekt med tillfällig arkitektur men bjuder också på kreativa tips och inspiration. Om detta kan tända en gnista, och bidra till att släppa din skaparglädje fri, har handboken uppfyllt sitt syfte.

Lycka till och mycket nöje!

INNEHÅLL

ATT DIMENSIONERA SITT INITIATIV

KAP

1

ATT VÄLJA EN LÄMPLIG PLATS

2

ATT BYGGA ALLIANSER

3

ATT SÖKA TILLSTÅND

4

ATT LÖSA DET PRAKTISKA

5

ATT INSPIRERAS AV

6

ATT DIMENSIONERA SITT INITIATIV

I centrum för medborgardriven stadsutveckling står kreativitet och skaparglädje.

”Här är det grått och trist men samtidigt solläge, lugnt och lä – här borde bli grönare, här borde stå några bänkar och bord, här vill jag att man ska kunna utöva konst, här skulle man kunna spela schack eller boule.” Ofta börjar engagemanget med en sådan specifik idé. Detta vill vi uppmuntra – låt just idéerna styra ditt projekt! Samtidigt kan de flesta idéer förverkligas på olika sätt, och hur man väljer att gå till väga har ibland stor betydelse. Projektets utformning och dimensionering avgör inte minst vilka tillstånd och vilken arbetsinsats som krävs.

Att tänka på!

1

Under hur lång tid vill du använda platsen? Handlar det om en dag, en vecka eller kanske en månad?

2

Hur mycket och vilken typ av utrymme vill du använda? Handlar det om en trottoar, om trottoaren och cykelbanan, eller kanske om trottoaren, cykelbanan och vägbanan? Påverkas framkomligheten för något trafikslag, antalet parkeringsplatser eller tillträde för brevbärare, sophämtare eller brandkår? Vanligtvis är det så att ju färre förändringar av trafiken ett projekt kräver desto enklare är det att få genomföra det. Särskilda åtgärder och tillstånd krävs för att leda om gång-, cykel- och bilflöden. Handläggningen av sådana ärenden kan också komma att ta längre tid.

[Mer om detta följer i avsnitt 4](#)

ATT VÄLJA EN LÄMPLIG PLATS

Ibland handlar ens specifika idé inte om någon särskild plats utan snarare om en aktivitet. Det viktiga är kanske att få ägna sig åt stadsodling eller att sätta upp en utomhusbio, inte var det sker. För att kommunen ska kunna ta ställning till ett projekt måste den emellertid veta exakt var det ska genomföras – kommunen kan inte hjälpa dig att leta efter en plats, men kan ge dig råd och tips om vad du ska tänka på.

På kommande sidor följer några tips på kriterier om du ännu inte valt plats för ditt projekt.

1

2

3

4

5

6

Var finns ett lämpligt mikroklimat?

Med mikroklimat menas ljus- (sol och skugga), buller- och vindförhållanden.

TIPS PÅ KRITERIER

Var finns ett lämpligt flöde av människor?

Vad som är lämpligt beror mycket på vilken typ av projekt man vill genomföra. Är det viktigt att platsen för ditt projekt är rofylld, eller är det bättre ju fler människor som kommer dit? I alltför stora folkmassor riskerar även de mest intressanta projekt att undgå upptäckt. Motsatsen är platser som känns privata eller ligger vid sidan av de stråk där människor rör sig. Sådana kan göra förbipasserande osäkra på om man verkligen är välkommen som utomstående, och kräver större mod av besökaren.

Var finns lämpliga stadskvaliteter?

På platser som redan är välutvecklade, vackra och uppskattade kan det vara svårt att göra avtryck med sitt projekt. Större kontrast och "wow-effekt" kan ofta uppnås om man lyckas förvandla en annars oansenlig eller direkt ful plats på ett positivt sätt.

1

2

3

4

5

6

Var finns dragplåster och andra intressenter?

Även detta beror mycket på vilken typ av projekt man vill genomföra. Caféer, restauranger och butiker bidrar till att attrahera människor och kan dessutom själva få glädje av ditt projekt på samma sätt. Men de kan också komma med invändningar mot det. En god idé är att kontakta dem som berörs av projektet för att höra deras synpunkter och rentav engagera dem i genomförandet. Mer om detta följer i avsnitt 3

Var finns en lämplig trafiksituation?

Det kan vara svårt att få tillstånd att använda stora ytor på huvudgator, med stora flöden av bil-, cykel- och gångtrafik som behöver god framkomlighet. Vissa smala gågator kan också tidvis ha trängsel som gör att ditt projekt inte får plats. Försök att hitta en yta som är "överbliven" eller som inte används i så stor utsträckning. Gator med hastighetsbegränsning till 30 km/h och ingen eller lite genomfartstrafik kan vara lättare att hitta utrymme på än större gator.

Var finns nödvändig infrastruktur?

Vad behöver ditt projekt i fråga om strömförsörjning, vatten och sophantering? Mer om detta följer i avsnitt 5

1

2

3

4

5

6

ATT BYGGA ALLIANSER

Att engagera andra personer och intressenter i sitt projekt kan vara en stor tillgång praktiskt men också göra genomförandet roligare.

På nästa sida följer några tips som kan underlätta när du vill bygga allianser:

1

2

3

4

5

6

Tips!

Att förankra sitt projekt med intressenter och dem som bor nära den tilltänkta platsen – tidigt, brett och på ett sätt som gör att de själva blir engagerade i det – vinner goodwill och hjälper projektet att landa rätt. Detta gäller nästan oavsett hur litet projektet är.

•

En fysisk modell av ditt projekt, som visar hur du vill förändra den tilltänkta platsen, kan vara mycket användbar när du ska förklara för potentiella medengagerade vad du vill åstadkomma.

•

Underskatta inte fotarbetet! Ett medborgardrivet stadsutvecklingsprojekt tjänar mycket på att ha en driven ambassadör. Sök personligen upp de som kan tänkas vara intresserade genom att knacka dörr eller liknande. Förklara översiktligt din idé och bjud in dem till ett möte där projektet kan diskuteras i större detalj och där de kan få ställa frågor.

1

2

3

4

5

6

ATT SÖKA TILLSTÅND

I inledningen av detta avsnitt kommer en kort orientering i regelverket samt en översiktlig förklaring av processen för att söka tillstånd. Därefter följer mer ingående förklaring av hur man ska fylla i de viktigaste blanketterna.

1

2

3

4

5

6

Den övergripande regeln att följa då man ägnar sig åt medborgardriven stadsutveckling och tillfällig arkitektur finns i Ordningsslagen (1993:1617) [hittas här](#). Dess tredje kapitel har rubriken **"Allmän ordning och säkerhet"** och dess första två paragrafer finns under rubriken **"Användningen av offentlig plats"**. I dem står följande:

1 § En offentlig plats inom detaljplanlagt område får inte utan tillstånd av Polismyndigheten användas på ett sätt som inte stämmer överens med det ändamål som platsen har upplåtits för eller som inte är allmänt vedertaget. Tillstånd behövs dock inte, om platsen tas i anspråk endast tillfälligt och i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd.

I fråga om allmänna vägar gäller kravet på Polismyndighetens tillstånd endast sådana åtgärder som inte är reglerade i väglagen (1971:948). Lag (2014:590).

2 § Polismyndigheten skall inhämta yttrande från kommunen innan tillstånd ges för att ta i anspråk en offentlig plats. Om kommunen avstyrker ansökan, får tillstånd inte meddelas. Om kommunen för tillstyrkan uppställer villkor enligt 15 §, får tillstånd meddelas endast om det förenas med dessa villkor.

Kommunen skall inte höras i tillståndsärendet, om detta avser 1. mark som förvaltas av någon annan än kommunen, eller 2. annan kvartersmark än som avses i 1 kap. 2 § första stycket 3, om den är avsedd att tas i anspråk enligt nyttjanderättsavtal med kommunen.

1

2

3

4

5

6

Skicka in din ansökan till Polisen i god tid!
Räkna med åtta veckor från inlämning till
dess att du får ditt beslut. Ha också i åtanke
att belastningen på Upplåtelseenheten
varierar med årstiderna. Från mars till
och med maj söker många av stadens
restauranger tillstånd att ha uteservering.
Då kan handläggningstiderna bli längre.

För medborgardriven stadsutveckling och tillfällig arkitektur gäller nästan alltid att den "inte stämmer överens med det ändamål som platsen har upplåtits för [och att den] inte är allmänt vedertage[n]". Oftast kan den heller inte betraktas som "tillfällig" då detta avser någon timme som mest. Man kan därför generellt sett utgå från att Polisens tillstånd behövs. För att ansöka om tillstånd används blanketten "**Ansökan om tillstånd enligt ordningslagen och lokala föreskrifter**" [hittas här](#). På blanketten måste man noggrant ange vilken plats man vill använda sig av och måtten på den yta man vill ta i anspråk. Polisen tar ut en avgift om 700 kronor för att pröva ansökningar om tillstånd enligt Ordningslagen. Avgiften är 250 kronor om ansökan endast gäller "**allmän sammankomst**" – se nedan för en förklaring av vad detta är. Avgifterna är aktuella januari 2016, och kan komma att ändras.

Polisen kan avstyrka ansökan omedelbart om den anser att det finns hinder som gäller trafiksäkerhet eller allmän ordning och säkerhet. Om Polisens första bedömning är positiv skickas ansökan vidare som remiss till Trafikkontoret, som kontrollerar att ansökan rör offentlig plats. Gör den inte det skickas ansökan tillbaka till Polisen, som tillstyrker eller avstyrker med villkor att tillstånd ska inhämtas hos markägaren. Rör ansökan offentlig plats fortsätter handläggningen på Trafikkontoret, närmare bestämt på Tillståndsavdelningen. Beroende på vilken plats och vilken typ av projekt det handlar om kommer avdelningen att behöva inhämta synpunkter från andra delar av kommunförvaltningen för att kunna ta ställning till ansökan. Detta gör att handläggningsprocessen kan ta längre tid. Som sökande behöver man dock inte fundera över vilka delar av förvaltningen som bör ta emot ens ansökan – det är Tillståndsavdelningens sak att avgöra. Som sökande har du en ingång: Polisen.

Kommunen tar ställning till ansökan genom att tillstyrka eller avstyrka remissen. Därefter skickas remissvaret tillbaka till Polisen, som tar ställning till ansökan genom att ge eller inte ge tillstånd enligt ordningslagen. Om kommunen har avstyrkt remissen får Polisen inte ge tillstånd. Även om kommunen fattat ett positivt beslut kan Polisen besluta att inte ge tillstånd.

1

2

3

4

5

6

OLIKA SORTERS UPPLÅTELSE FÖR OLIKA SORTERS ÄNDAMÅL

När du gör din ansökan till Polisen och kommunen är det viktigt att du tydligt specificerar inte bara vilken plats du vill använda utan också vad du ska använda platsen till. Villkoren för upplåtelse av offentlig plats är olika beroende på vad ändamålet är. Kommunens dokument **"KFS 2011:15 Avgifter för upplåtelse av offentlig plats"**, anger de kategorier av ändamål som finns och de avgifter som gäller för dessa. [Blanketten hittas här](#). På blanketten bör du så tydligt som möjligt förklara vad ditt projekt går ut på.

1

2

3

4

5

6

OLIKA SORTERS UPPLÅTELSE FÖR OLIKA SORTERS ÄNDAMÅL

De flesta former av medborgardriven stadsplanering och tillfällig arkitektur faller under avgiftsdokumentets tredje avsnitt: **"Markdisposition i samband med evenemang, kultur, sport och idrott"**.

Några av bestämmelserna i detta avsnitt kan kommenteras särskilt:

- Avgiften för markupplåtelse blir betydligt högre om upplåtelsen görs för ett kommersiellt evenemang där avgift tas ut eller som har till syfte att marknadsföra en produkt eller ett företag. Sådana evenemang faller under kategori 3:1b – "Evenemang med avgift".
- Om ditt projekt inte involverar avgifter eller marknadsföring kan det istället handla om kategori 3:1a – **"Evenemang utan avgift"**.
I denna kategori finns följande ändamål:
 1. **Hjälperksamhet och samhällsinformation.**
 2. **Sammankomst enligt 2 kap. 1 § Ordningsslagen, det vill säga demonstrationer och liknande aktiviteter.**
 3. **Mindre evenemang med barn- och ungdomsverksamhet (skolor, scoutföreningar, idrottsföreningar, och liknande).**
 4. **Stadens parkteatrar/amfiteatrar i den mån dessa inte tar ut någon entréavgift.**

Upplåtelse för dessa ändamål är avgiftsfri.

- Andra typer av evenemang utan entréavgift hör ofta hemma i kategori 3:1c – **"Evenemang med lokal anknytning"** – vilken avser lokala föreningar som anordnar arrangemang i sitt eget närområde. Notera dock att kommunen upplåter mark högst fem dagar enligt denna kategori och att den tar ut en mindre avgift för upplåtelsen.
- Kategori 3:1f – **"Marknader"** gäller exempelvis julmarknader och loppmarknader där deltagarna sätter upp stånd. Här utgår en avgift för varje stånd och dygn.

Trafikkontorets tjänstemän gör ofta platsbesök för att kontrollera att den yta som upplåtits används på det sätt som angetts i ansökan. Den som i ansökan är angiven som ansvarig anordnaren agerar kontaktperson gentemot staden i frågor som rör upplåtelsen, och kan behöva infinna sig på platsen under upplåtelseperioden. Trafikkontoret kan berätta mer om vad detta innebär.

1

2

3

4

5

6

SÅ HÄR FYLLER DU I BLANKETTEN ANSÖKAN OM TILLSTÅND ENLIGT ORDNINGSLAGEN OCH LOKALA FÖRESKRIFTER

Här följer några tips om hur du ska fylla i de avsnitt i blanketten som inte är självförklarande. När du fyller i blanketten är det bra att hålla i minnet att det inte bara är Polisen som ska hantera den. Även kommunen tar del av den, och bedömer den enligt kommunens regelverk. På några ställen kan det därför vara bra att ange information som blanketten inte uttryckligen frågar efter.

Ansökan/anmälan avser:

Kryssa i rutan **"offentlig tillställning"** och/eller rutan **"allmän sammankomst"**. Vad som är vad framgår av 2 kap. 1-3 § Ordningsslagen. I faktarutan här bredvid finns ett urval av bestämmelserna i de paragraferna. För medborgardriven stadsutveckling och tillfällig arkitektur ska i princip alltid rutan **"Begagnande av offentlig plats"** också kryssas i.

1 § Med allmän sammankomst enligt denna lag avses

1. sammankomster som utgör demonstrationer eller som annars hålls för överläggning, opinionsyttring eller upplysning i allmän eller enskild angelägenhet,
2. föreläsningar och föredrag som hålls för undervisning eller för att meddela allmän eller medborgerlig bildning,
3. sammankomster som hålls för religionsutövning,
4. teaterföreställningar, biograföreställningar, konserter och andra sammankomster för att framföra konstnärligt verk, samt
5. andra sammankomster vid vilka mötesfriheten utövas.

För att en sammankomst skall anses som allmän krävs att den anordnas för allmänheten eller att allmänheten har tillträde till den eller att sammankomsten med hänsyn till de villkor som gäller för tillträde till den bör anses jämställd med en sådan sammankomst.

Bestämmelserna i denna lag om allmänna sammankomster gäller även om det vid en sammankomst förekommer mindre inslag av underhållning eller förströelse av annat slag än framförande av konstnärligt verk.

2 § Vad som sägs i lagen om allmänna sammankomster gäller även cirkusföreställningar.

3 § Med offentlig tillställning enligt denna lag avses

1. tävlingar och uppvisningar i sport, idrott och flygning,
2. danstillställningar,
3. tivolinöjen och festtåg,
4. marknader och mässor, samt
5. andra tillställningar som inte är att anse som allmänna sammankomster eller cirkusföreställningar.

För att en tillställning ska anses som offentlig krävs att den anordnas för allmänheten eller att allmänheten har tillträde till den.

1

2

3

4

5

6

SÅ HÄR FYLLER DU I BLANKETTEN ANSÖKAN OM TILLSTÅND ENLIGT ORDNINGSLAGEN OCH LOKALA FÖRESKRIFTER

2 Slag av anordning (tillställningens/sammankomstens art, ändamål för begagnande av offentlig plats etc):

I detta fält beskriver du så tydligt som möjligt vad ditt projekt går ut på. Om utrymmet i blanketten inte räcker för att göra en så utförlig beskrivning som du skulle vilja – gör beskrivningen till en bilaga! Det tål att upprepas att tydlighet är viktigt.

4 Plats (anges noggrant med adress och skiss, Vid etablering anges mått i längd och bredd):

Även på denna punkt är det viktigt att vara tydlig. Ange adressen, beskriv i ord hur du vill använda platsen, ange mått på den yta du vill använda och bifoga en planskiss. Planskissen kan göras med användning av ett ortofoto (satellitfoto) från exempelvis Google Earth, men det är enklare att utgå från Stockholms kommuns egen karta [hittas här](#). Det räcker om skissen visar ditt förslag från ett ovanifrånperspektiv; perspektiv från sidan eller tredimensionalitet behövs inte.

6 Övriga upplysningar (avsedd försäljning, antal deltagare/besökare, ordningsvakter vid offentlig tillställning, förhyrd plats, inhägnat område etc):

I detta fält anger du om ditt projekt medför eller inte medför försäljning, marknadsföring eller exempelvis en loppmarknad. Ifråga om "antal deltagare" kan man exempelvis ange "endast förbipasserande".

Bilagor:

Som redan nämnts ska man bifoga en skiss till sin ansökan.

1

2

3

4

5

6

FÖRÄNDRINGAR I TRAFIKEN: TRAFIKANORDNINGSPLAN (TA-PLAN)

FÖRÄNDRINGAR I TRAFIKEN – TRAFIKANORDNINGSPLAN OCH/ELLER TILLFÄLLIG LOKAL TRAFIKFÖRESKRIFT

Behöver du förändra trafiken på en plats för att kunna genomföra ditt projekt? Det går att ordna! Som redan nämnts medför det dock en mer omfattande tillståndsprocess. Här går vi igenom de viktigaste momenten.

Med trafik menas framför allt fotgängare, cyklister och motorfordon samt parkerade motorfordon. Dessa trafikanter använder trottoarer, cykelbanor, vägbanor/gator samt parkeringsplatser. Tar ett projekt någon av dessa ytor i anspråk måste trafiken som vanligtvis använder den ytan ledas om. Om exempelvis en loppmarknad använder hela trottoaren medför det att gångtrafikanterna måste använda cykelbanan för att kunna ta sig fram, vilket i sin tur medför att cyklister måste använda gatan. Sådana förändringar kräver att trafikskyltar flyttas, tas bort och/eller att nya trafikskyltar placeras ut samt i vissa fall att även barriärer eller

på körningsskydd placeras ut. De kan också kräva att lokala trafikföreskrifter om hastighetsbegränsningar, parkeringsförbud och liknande ändras. Denna typ av åtgärder anges i en Trafikanordningsplan (TA-plan).

En ansökan om att få en TA-plan godkänd kan skickas in antingen till Polisen som bilaga till ansökan om tillstånd enligt Ordningsslagen eller som en separat ansökan till Trafikkontoret. I båda fallen är det Trafikkontoret som behandlar ansökan.

TA-planen består av två eller tre delar:

1. Ett så kallat faktablad som ska innehålla uppgifter om ansvariga personer och en skriftlig förklaring av hur ytan ska förändras
2. En skiss som visar förändringarna, till exempel avstängningar, befintlig och ändrad skyltning och omledning av trafik
3. Eventuellt en blankett för ansökan om tillfällig lokal trafikföreskrift (LTF) om det är så att någon skyltning på platsen behöver ändras

1

2

3

4

5

6

FÖRÄNDRINGAR I TRAFIKEN: TRAFIKANORDNINGSPLAN (TA-PLAN)

1. FAKTABLAD TILL TA-PLAN

Kommunen har en blankett för detta, [hittas här](#). Några tips om hur blanketten ska fyllas i:

- **Typ av arbete:** Här kan du helt enkelt skriva "Tillfällig omskyltning enligt bilaga" eller liknande, se vidare nedan.
- **Beställare/Organisationsnummer/Projektansvarig:** Här skriver du ditt eget namn och personnummer, alternativt din organisation och dess organisationsnummer.
- **Entreprenör:** Detta avsnitt handlar om den person eller det företag som ska förändra trafikskyltningen. Sådana förändringar är inte någonting som Trafikkontoret kan hjälpa dig med. Från kommunens sida är det inte något krav att ett professionellt företag sköter skyltningen – det viktiga är att skyltningen görs i enlighet med kommunens dokument Teknisk handbok. Den tekniska handbokens Del 5 behandlar Trafikanordningar. Du hittar den delen [här](#). Hela Teknisk handbok [hittas här](#). Vidare måste förändringar av trafikytor göras i enlighet med Arbetsmiljölagen. I det fall förändringarna kräver att nya trafikskyltar eller exempelvis påkörningsskydd ställs ut är det nästan oundvikligt att vända sig till en professionell entreprenör som äger sådan utrustning. För att få mer information om detta går det bra att kontakta trafikingenjörerna på Trafikkontorets tillståndsavdelning. Entreprenören tar förstås betalt för denna typ av assistans.

Till detta ska alltså läggas en bilaga med en skriftlig förklaring av vad man vill göra. Kommunen har ingen särskild blankett för detta. Det går således bra att skriva bilagan i ett vanligt Word-dokument. Förklaringen ska innehålla:

- En förklaring av skälet till trafikförändringen (alltså vad ditt projekt går ut på),
- Platsens adress,
- Ytans mått,
- En beskrivning av de funktioner som ytan och de intilliggande ytorna fyller i nuläget. Exempel: "Längs den norra sidan av Åsögatan finns en motorcykelparkering (4,5 m, ca 4 platser), en bilparkering i 45 graders vinkel (8 platser), vändplats (9 x 12 meter).",
- Förslag till hur ytan ska förändras, inklusive hur funktioner ska förändras (tas bort eller flyttas) samt hur trafikskyltningen ska förändras. Du måste redovisa hur de olika trafikslagens (gång-, cykel- och motorfordon) framkomlighet ska hanteras.

1

2

3

4

5

6

FÖRÄNDRINGAR I TRAFIKEN: TRAFIKANORDNINGSPLAN (TA-PLAN)

2. TA-PLANENS PLANSKISS

TA-planens planskiss över förändringarna ska innehålla:

- Skissen kan som sagt göras med användning av ett ortofoto (satellitfoto) från exempelvis Google Earth eller utifrån Stockholms kommuns egen karta [hittas här](#).
- Det räcker om skissen visar ditt förslag från ett ovanifrånperspektiv; perspektiv från sidan eller tredimensionalitet behövs inte.
- Skissen måste vara skalenlig och innehålla mått på ytan och de förändringar som görs (exempelvis hur långt en funktion eller trafikskylt flyttas). Med andra ord är det nödvändigt att mäta upp platsen.

[Läs mer om TA-planer och avgifter här.](#)

Avgifterna är aktuella januari 2016, och kan komma att ändras.

1

2

3

4

5

6

FÖRÄNDRINGAR I TRAFIKEN: TRAFIKANORDNINGSPLAN (TA-PLAN)

3. ANSÖKAN OM TILLFÄLLIG LOKAL TRAFIKFÖRESKRIFT (LTF)

Syftar alltså på förändringar av hastighetsbegränsningar, parkeringsförbud och liknande. [Fler exempel på vad en lokal trafikföreskrift kan handla om finns här.](#) Ansökan om LTF är alltså inte obligatorisk; den behövs bara om ditt projekt och din TA-plan gör sådana förändringar nödvändiga. För att få råd om detta kan du kontakta Trafikkontorets tillståndsavdelning: 08-508 27 200 (växel). Beslut om tillfällig lokal trafikföreskrift fattas tillsammans med beslutet om TA-planen. Kommunen har en blankett för ansökan. [Du hittar blanketten här.](#) Även till denna blankett ska en skiss bifogas. Det går bra att använda samma skiss som till TA-planen.

Det är mycket viktigt att din TA-plan är tydlig. Förklara på ett entydigt, utförligt och pedagogiskt sätt vilka förändringar du föreslår och rita en tydlig skiss. Du måste själv veta hur trafiken ska förändras. Om du är osäker på detta, kontakta Trafikkontorets trafikstyrningsenhet för att få råd. För att komma till Trafikkontorets växel ringer du 08-508 27 200.

Även för TA-planer finns vissa avgifter:

- Om din TA-plan beviljas är avgiften 1 860 kronor för handläggningen samt den första veckan av planens giltighet. Efter den första veckan är avgiften 1 650 kronor för varje påbörjad vecka som planen är i kraft (det vill säga så länge ditt projekt pågår och planen behövs).
- Om din TA-plan avslås är avgiften för handläggningen 310 kronor.
- TA-planen ska skickas in digitalt. Om så inte sker tillkommer en digitaliseringsavgift på 310 kronor.
- För påkallat platsbesök av kommunens tjänstemän är avgiften 930 kronor.
- Om det, vid påkallat eller opåkallat platsbesök, visar sig att trafikanordningen avviker från det tillstånd som givits är avgiften 930 kronor per platsbesök.

[Läs mer om TA-planer och avgifter här.](#)

Avgifterna är aktuella januari 2016, och kan komma att ändras.

Om du tycker att momenten med TA-plan, eventuell ansökan om tillfälliga lokala trafikföreskrifter, samt förändring av trafikskyltningen låter komplicerade eller svårjobbade finns hjälp att tillgå. Vissa entreprenadfirmor tillhandahåller helhetstjänster som inbegriper hantering av TA-planer och tillstånd såväl som det praktiska arbetet med att förändra trafiken.

1

2

3

4

5

6

NÅGRA YTTERLIGARE TIPS OM TILLSTÅND

Om man inte vill genomföra sitt projekt på trottoaren eller gatan finns det ett antal fastlagda **evenemangsplatser** i staden. Polistillstånd krävs även på dessa platser, och upplåtelseavgift tas ut enligt stadens taxa. Kommunen håller på att ta fram en katalog över dessa platser som kommer att publiceras på stadens hemsida.

Det är inte tillåtet att använda parkeringsplatser till annat än att ställa fordon på, även om man betalar p-avgiften. På samma sätt som för annan offentlig plats måste tillstånd sökas hos Polisen om man vill använda p-platser för sitt projekt. Beroende på platsens förutsättningar kan det också behövas en TA-plan.

Food trucks har speciella parkeringstillstånd, Nyttoparkeringstillstånd C, som kostar 30 000 kronor och gäller ett år i taget. Med ett sådant tillstånd får trucken parkera på platser där parkering är tillåten, men också på vissa platser där parkering för andra fordon är förbjuden, högst tre timmar åt gången mellan klockan 06.00 och 24.00. Detta kan vara bra att veta om du vill ordna en truck till ditt projekt.

NÅGRA YTTERLIGARE TIPS OM TILLSTÅND

Om du inom ramen för ditt projekt vill placera ut **möbler, större föremål eller andra objekt** som människor ska sitta, stå eller gå på, eller interagera med, kan det finnas aspekter rörande bland annat skötsel och säkerhet som du måste tänka på. Det kan exempelvis handla om följande saker:

- Nivåskillnader som är större än 50 cm behöver ha någon form av fallskydd under för att vara säkra för barn.
- Räcken och avspärningar måste vara möjliga att upptäcka för personer med synnedsättningar som använder vit käpp. De bör därför ha en kännbar kant nedtill.
- Tänk på att ditt evenemang ska vara tillgängligt för alla, även personer med funktionsnedsättning. Onödiga nivåskillnader ska undvikas så att personer som använder rullstol och rollator kan både använda och ta sig förbi evenemanget.
- Konstgräsmattor eller liknande bör förankras i marken. De får inte utgöra en snubbelrisk genom exempelvis uppstickande kanter eller veck.
- Möbler bör helst vara så stabila som möjligt. Möbler som går att flytta på behöver förankras så att de inte försvinner eller placeras olämpligt. Exempelvis kan tillfälliga skräpkorgar låsas fast med kedjor vid permanenta möbler.
- Möbler och träd får inte skymma trafikskyltar eller ge siktproblem för fordon som får använda platsen.
- Räddningsfordon kan behöva komma fram på platsen.
- Reflexer kan behövas på möbler som behöver vara synliga för rörliga trafikanter.
- Om du ska måla till exempel möbler, se till att du använder färg som inte färgar av sig på kläderna.
- Tänk igenom hur du ska sköta om de material du använder så att de inte blir otrevliga och smutsiga på kort tid.

ATT LÖSA DET PRAKTISKA

Rörande ström finns tre alternativ:

- Att få tillstånd att hämta ström från något av stadens elskåp. Detta alternativ är bäst då man behöver konstant strömförsörjning och/eller försörjning som klarar kraftig belastning. Avståndet till närmaste skåp kan dock vara en utmaning. I Stockholm är det Fortum som har hand om skåpen.
- Att koppla in sig hos någon som bor i närheten eller ett intilliggande café/restaurang/butik. Detta alternativ är sannolikt bäst för tillfällig användning som inte medför kraftig belastning. Har man lyckats engagera grannen i genomförandet av projektet kan det också vara det allra enklaste.
- Att använda ett dieseldrivet "elverk" (dieselaggregat). Detta alternativ ger den största friheten men har nackdelar främst i form av oväsen och avgaser. Det klarar heller inte samma belastning som en fast anslutning. Elverk finns att hyra hos många entreprenadfirmor.

Rörande vatten finns i princip samma alternativ som för strömförsörjning:

- Att hyra en brandpostmätare av kommunen och koppla in sig på vattenledningsnätet. Lämpar sig bäst för större mängder. [Läs mer om "tillfälligt vatten" och att hyra brandpostmätare här.](#)
- Att låna vatten av en granne. Lämpar sig bäst för mindre mängder.
- Att använda en fristående tank eller dunk. Ger den största friheten. Större tankar kan hyras eller köpas.

Rörande sopor ska understrykas att man som arrangör av ett evenemang är ansvarig för att hålla rent på platsen. Om ditt projekt genererar skräp och sopor behöver du ha egna papperskorgar eller sopsäckar. Kommunens papperskorgar är inte dimensionerade för evenemang.

1

2

3

4

5

6

ATT INSPIRERAS AV

Jakob Grandin

“Platsen är femtio procent av konceptet”

Ett av de mest populära exemplen på medborgardriven stadsutveckling i Stockholm de senaste åren är sommarklubben Trädgården under Skanstullsbron. Klubben, som lika gärna kan beskrivas som en gigantisk fritidsgård för unga vuxna, lockar tusentals besökare under vecko- och helgdagar mellan maj och september. När sommaren övergår i höst reinkarneras Trädgården som den renodlade nattklubben Under Bron. Tillsammans har de blivit något av en institution i Stockholms nattliv, trots – eller kanske tack vare – att de ligger långt från de största nöjesstråken.

– Platsen har alltid varit det viktiga när vi har satt upp klubbar, berättar initiativtagaren Jakob Grandin. Den är femtio procent av konceptet, och att utmana platsen och hitta unika miljöer har varit en självklarhet för oss. Trädgården och Under Bron är kanske det främsta exemplet på det. Att hitta en bra plats handlar delvis om hur mycket energi man lägger ner, delvis om tur, delvis om vilka möjligheter man förmår att se när man har en specifik plats framför sig.

Även i förhållande till beslutsfattare och regelverk har det ibland handlat om att utmana och visa på möjligheter.

– Regelverken är ofta gjorda för att hålla saker och ting i schack snarare än att medge förändring, säger Jakob Grandin. Ibland räcker de helt enkelt inte till för vad man vill göra, och då gäller det att visa på bristerna på ett konstruktivt sätt. När vi exempelvis ville ha tillstånd att spela musik utomhus till

klockan 03.00 på Trädgården fick vi först blankt nej. Vi frågade ”varför” och fick i stort sett svaret ”därför”. Då tog vi hjälp av proffs för att visa hur man skulle kunna spela musiken från en hängande rigg ner mot marken, sätta upp ljudbarriärer, skära bort basgången och generellt sänka volymerna. Med det kunde staden ge oss grönt ljus. Om man visar vilja att tillgodose de formella kraven och hålla sig till regelverket, och kan backa upp sin lösning med information när man vill tänja på det, har man förutsättningar att också lyckas med det.

En annan viktig del i arbetet med att få till stånd Trädgården har varit att få med grannarna på tåget. Jakob Grandin berättar att man fortfarande får klagomål på buller ibland men att relationen till de närboende överlag är mycket god.

– Vi har 60-70 grannar som vi kommunicerar med ungefär åtta gånger per säsong via en mailinglista. På senvåren har vi ett grannmöte där vi informerar om sommaren och om kalendariet, så att man kan planera in om man vill resa bort när vi har våra mest intensiva kvällar. Vi ger också grannarna möjlighet att ta del av vissa av våra erbjudanden till rabatterat pris. Vi upplever att det är jätteviktigt att låta både entusiastiska och mindre entusiastiska röster komma till tals, avslutar Jakob Grandin.

1

2

3

4

5

6

ATT INSPIRERAS AV

Måns Herngren & Katalin Bachry

“Vi har lärt känna vårt grannskap på ett helt annat sätt än tidigare”

I slutet av maj 2015 genomgick Åsögatans vändplan vid Götgatan en förvandling. Där det tidigare bara funnits asfalt och några cykelställ fanns plötsligt konstgräs, utemöbler och blomrabatter, en liten "sandstrand" och ett berg av lastpallar att sitta på. Under en månad fick platsen liv av plantbyttande, food trucks, cykelmekande, insektshotell, musik och dans, dumpstermarknader, graffittiworkshops och mycket annat. "Pallis" – Stockholms första pop up-park – gjorde succé.

Bakom projektet stod Fastighetsägarna, White Arkitekter och en skara engagerade Söderbor. Drivande bland dem var Måns Herngren och Katalin Bachry, som kom att bli ambassadörer för projektet.

– Idén till Pallis föddes så sent som under våren 2015, berättar Måns. Jag och Billy [McCormac, VD för Fastighetsägarna i Stockholm] träffades på en frukost på Arkitekt högskolan och började prata om städer och Stockholmares inställning till förändring. Samtalet ledde vidare till ett möte där vi bestämde oss för att försöka göra någonting tillsammans, egentligen mest som ett test för att se hur svårt det kunde vara. När väl kursen var satt drev Billy på för att projektet skulle genomföras redan samma sommar. Det visade sig vara en nyckelfaktor: med så snäva tidsramar fanns ingen möjlighet att projektet skulle rinna ut i sanden.

Ett av de allra första stegen som projektgruppen tog var att gå runt och prata med butiker, restauranger, caféer och andra i området som skulle bli direkt påverkade av Pallis.

– Ett tips är att inte sätta sig och maila ut till dem man vill nå, poängterar Måns. Det blir mycket lättare om man kliver in personligen och ber att få berätta om sitt projekt. Då kan man direkt avvärja eventuella farhågor eller orosmoment. Genom att gå ut och förankra projektet på det sättet kunde vi involvera flera företag som sedan lämnade stora bidrag till Pallis. Samtalen med näringsidkarna följdes upp genom att vi satte upp flyers i alla portar längs Åsögatan, så att även de boende fick information om vad som var på gång.

En viktig tanke med Pallis var att den skulle vara helt öppen för allmänheten. Det skulle vara tydligt att man inte behövde köpa något för att slå sig ner i solstolarna eller på pallberget. En framgångsfaktor var också att Pallis hade någonting för alla olika åldersgrupper. Barnen gillade sandstranden och de äldre uppskattade utemöblerna, medan vuxna av alla åldrar kunde hänga i den övriga parken.

– En väldigt positiv grej är att Pallis har gett mycket av nya vänskaper och sociala kontakter. Vi har lärt känna vårt grannskap på ett helt annat sätt än tidigare, både sett till grannar och till de olika butikerna och restaurangerna där. Det har varit enormt roligt, säger Katalin.

1

2

3

4

5

6

ATT INSPIRERAS AV

Monica Ljungblad

“Jag ville göra Vasastan mer levande”

I tio år har Mimer Flea Market funnits, med två loppisar om året på Norrtullsgatan i Vasastan. Monica Ljungblad ordnade den allra första, tillsammans med en granne, på den egna innergården i kvarteret Mimer. Nu har den vuxit och sträcker sig längs Norrtullsgatan från Vanadisvägen ända till Odenplan.

– Jag har alltid tyckt om loppmarknader. Ända sedan jag besökte Carnaby Street i London, så önskade jag mig något liknande i Stockholm, säger Monica Ljungblad. Jag tycker om att känna den glädje som finns i luften, loppis är bra för miljön och en folkfest. Och Mimer har verkligen gett mycket glädje till både mig och Vasastan. Jag har lärt känna mycket människor under tiden, och de tycker att det är roligt, de är glada.

När Monicas granne hoppade av valde Monica att expandera och sökte tillstånd för att ha loppisen ute på Norrtullsgatan.

– Jag kollade på nätet hur ansökan om tillstånd och allt runt omkring gick till. Så drog allting igång.

Att välja plats för Mimer Flea Market var på något sätt helt naturligt. Jag bor på Norrtullsgatan och har så gjort i 23 år. Norrtullsgatan är en vacker gata, ganska bred och bra trottoarer. Det var roligt att försöka göra något för Vasastan - att det skulle vara något kul återkommande att se fram emot. Inspirationen kom också från Street vid Hornstull.

Processen med att söka och få tillstånd fungerade bra och var smidigt.

– Att ha kontakt med Polismyndigheten och Trafikkontoret var inte några problem alls, förutom ibland den långa handläggningstiden.

– De första åren sökte vi tillstånd för att själva ställa ut bord till alla deltagare. Det var dyrt, och arbetsamt. Tillståndet kostar ca 16 000 kronor, och dessutom behövde vi hyra bord och ställa upp längs gatan.

Av en tillfällighet fick Monica veta att det också finns ett tillstånd där deltagarna tar med sig ett eget bord att ställa sina saker på.

– Det tillståndet kostar bara 600 kronor, och det blev mycket mindre jobb för oss. Det är mitt bästa tips till andra som vill göra samma sak, att söka den billigare typen av tillstånd.

Efter nio år var det dags för Monica att lämna över till en annan arrangör, men Mimer Flea Market lever vidare.

– Jag fick mycket uppskattning och bekräftelse, arbetet gav mycket glädje både för mig och för stan, men numera kan jag själv gå på loppisen istället och det njuter jag också av.

1

2

3

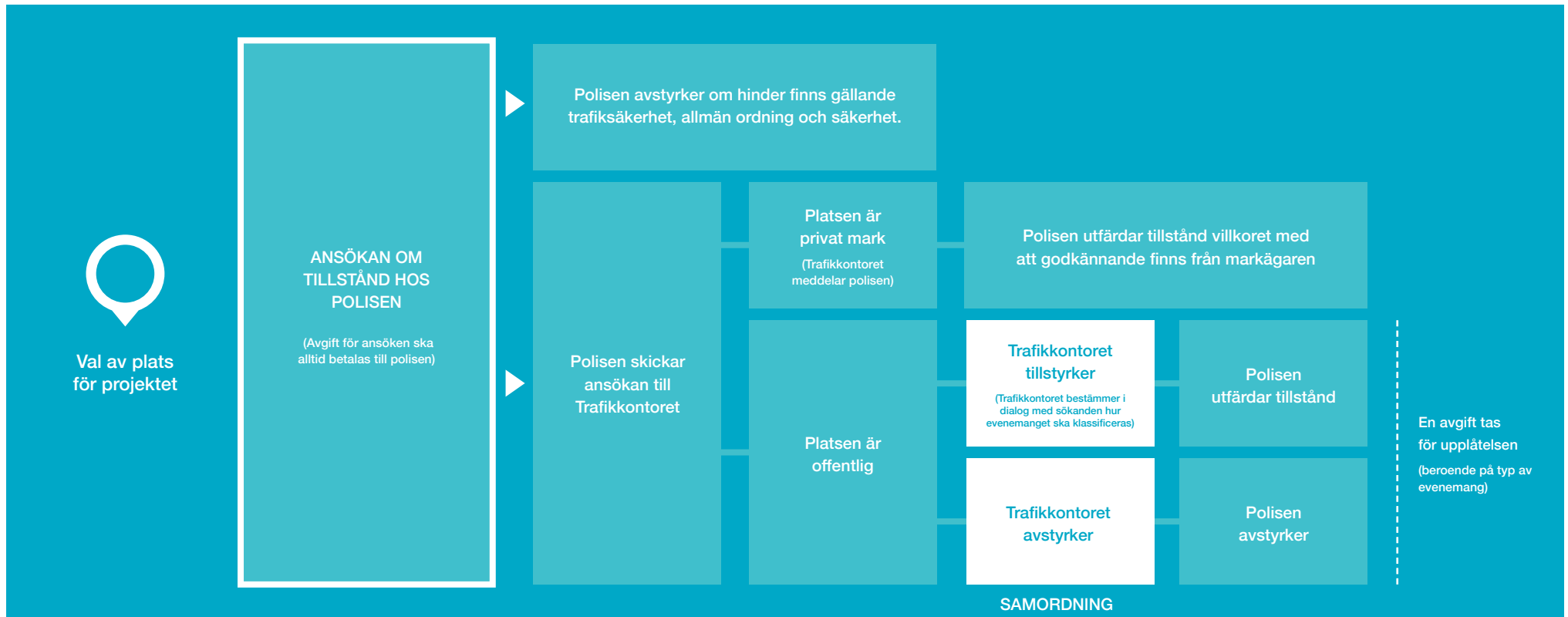
4

5

6

TILLSTÅNDSPROCESS

Januari 2016

LÄNKAR

i den ordning de nämns i handboken

[Ordningslagen](#)

[Polisens blankett Ansökan om tillstånd enligt ordningslagen och lokala föreskrifter](#)

[Kommunens blankett Avgifter för upplåtelse av offentlig plats \(KFS 2011:15\)](#)

[Kommunens karta för utskrift](#)

[Kommunens information om Trafikanordningsplan \(TA-plan\)](#)

[Kommunens blankett Faktablad till TA-plan](#)

[Kommunens Teknisk handbok](#) samt [Teknisk handboks kapitel 5](#)

[Exempel på vad en lokal trafikföreskrift kan handla om](#)

[Kommunens blankett för ansökan om tillfällig lokal trafikföreskrift](#)

[Information om "tillfälligt vatten"](#)

Användbara länkar hos kommunen:

[Upplatelser](#)

[Tillståndsguiden](#)